

RIKSADVOKATEN

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

DERES REF.:

VÅR REF.:
2014/01088-002 RTO/ggr
30

DATO
18.09.2014

HØRING – FORSLAG TIL LOV OM IKRAFTSETTING AV STRAFFELOVEN 2005 MV.

Det vises til departementets høringsbrev 17. juni d.å. vedlagt høringsnotat om ovennevnte. Det er gledelig at den nye og tidsmessige loven om ikke lenge kan settes i kraft.

1 Innledning

Som et hovedsynspunkt er det riksadvokatens inntrykk at departementet har gjort et grundig arbeid med de regeltekniske tilpasninger som er nødvendig for at den nye straffeloven skal kunne tre i kraft. Fordi høringsnotatet – naturlig nok – er av meget teknisk karakter, ville det være uforholdsmessig tidkrevende å foreta en vurdering av samtlige endringsforslag, og en slik fullstendig gjennomgang har ikke vært ansett verken praktisk mulig eller naturlig.

Riksadvokaten slutter seg til forslaget om en egen ikraftsetningslov og har heller ingen merknader til lovens struktur.

2 Forslagene til endringer i straffeloven 2005

Strl. 2005 § 189a Grov ulovlig bevæpning med skytevåpen på offentlig sted

Riksadvokaten stiller seg noe tvilende til behovet for en slik bestemmelse om grov overtredelse. I Ot.prp. nr. 8 (2007–2008) s. 255 forutsettes det om straffenivået etter strl. 2005 § 189 – med ett års strafferamme – at “[d]et mest aktuelle er bot, men for de grovere tilfellene og ved gjentakelse vil det kunne være aktuelt med fengselsstraff”. Etter hva en er kjent med har det heller ikke i rettspraksis fremkommet tilfeller som kaller på en forhøyet strafferamme.

For øvrig bemerkes at det ene typetilfelle som angis i høringsnotatet – bevæpning med beskyttelsesformål – ikke entydig taler i skjerpene retning. Det gjør derimot i og for seg det andre typetilfellet som nevnes, nemlig bevæpning i situasjoner der gjerningspersonen regner det som sannsynlig at våpenet kan bli brukt til å true eller skyte med, men ikke har

slik hensikt. Dersom man ønsker å ramme dette særskilt, ville det etter riksadvokatens syn være mer nærliggende å revurdere hensiktskravet i strl. 2005 §§ 191a og 191b enn å vedta en ny § 189a som foreslått, likevel slik at denne vurderingen ikke hører naturlig hjemme i det pågående ikrafttredelsesarbeidet.

Til selve utformingen av det foreslåtte straffebudet nevnes at vurderingsmomentene som er angitt i bestemmelsens annet ledd, gir begrenset veiledning om hvilke overtredelser som skal bedømmes som grove. Dette illustreres også av at momentene i liten grad peker mot de typetilfeller som er omtalt i høringsnotatet.

Videreføring av forbud mot luftfotografering og opptak av dybde data

Riksadvokaten slutter seg til Forsvarsdepartementets vurderinger og forslag.

Strl. 2005 kapittel 16 – straffelovgivningens virkeområde i tid

Riksadvokaten slutter seg til departementets vurderinger knyttet til strl. 2005 § 3 annet ledd og er således enig i at bestemmelsen om tilbakevirkning bør oppheves (jf. høringsnotatet s. 13).

Et annet spørsmål knyttet til § 3 er tatt opp av Dommerforeningen i brev 3. september d.å. til departementet. I brevet foreslås det at bestemmelsen – formentlig dens første ledd – endres slik at den nye loven alltid skal anvendes med mindre denne er strengere enn gjerningstidens bestemmelser. På s. 85 i høringsnotatet gir departementet uttrykk for at det ikke kan ses å være behov for overgangsregler, men det bes om høringsinstansenes syn på spørsmålet.

Riksadvokaten vil fremheve de praktiske hensyn som ligger til grunn for Dommerforeningens forslag. Isolert sett taler de med atskillig tyngde for en hovedregel om å anvende den nye loven i saker som kommer til pådømmelse etter 2005-lovens ikrafttredelse. På den annen side vil en slik regulering i noen grad kunne medføre økt risiko for å overse tilfeller der den nye loven er strengere enn den gamle, med den konsekvens at man kan bryte Grunnlovens forbud mot tilbakevirkende kraft. I tillegg til endringer i et stort antall enkeltbestemmelser som det er vanskelig å overskue konsekvensene av fullt ut, har den nye loven enkelte gjennomgående skjerpene trekk. Som eksempler kan nevnes at kravet til vinnings hensikt for vinningslovbrudd gjennomgående er erstattet med et krav om forsett om vinning, og medvirkningsansvaret er noe utvidet. Den praktiske gevinst som er tilsiktet gjennom Dommerforeningens forslag, vil – i hvert fall i en innledende fase mens kjennskapen til den nye loven er begrenset – kunne veies opp av de ressurser som må til for å rette opp brudd på tilbakevirkningsforbudet.

Hvilken regel som bør velges, avhenger av hvilke hensyn en gir forrang. Selv om gode argumenter taler for Dommerforeningens forslag, har riksadvokaten forståelse for det om departementet holder fast ved § 3 slik den er vedtatt.

Strl. 2005 § 176 Brudd på avsperring mv.

Etter hva en forstår har det ikke vært meningen å avkriminalisere de overtredelser av strl. 1902 § 353 som faller utenfor politilovens regulering, og riksadvokaten støtter en videreføring av straffansvaret. En har ikke tilstrekkelig oversikt over spesiallovgivningens eventuelle hjemler for å nedlegge ferdseisforbud til å ha noen begrunnet og endelig oppfatning om hvilket reguleringsalternativ som bør foretrekkes.

Strl. 2005 § 196 Plikt til å avverge et straffbart forhold

Riksadvokaten slutter seg til departementets vurderinger og forslag.

Videreføring i strl. 2005 av ordningen med elektronisk kontroll ved kontaktforbud

Riksadvokaten slutter seg til departementets vurderinger og forslag.

Strl. 2005 § 58 siste ledd – endringer av forbudssoner knyttet til kontaktforbud

Riksadvokaten slutter seg til forslaget om en særregel som foreslått. Det er neppe tilstrekkelig grunn til å velge det skisserte alternativ med primærkompetanse for påtalemyndigheten og etterfølgende mulighet for domstolsprøving.

Strl. 2005 § 201/§ 370 – forberedelse av dokumentfalsk

Riksadvokaten slutter seg til at den befatningen med skimmingutstyr som rammes av strl. 1902 § 186, også må fanges opp av den nye straffeloven. En har ikke sterke synspunkter på hvilket reguleringsalternativ som er å foretrekke, men i lys av de hensyn som er påpekt i høringsnotatet, heller en mot en regulering i strl. 2005 § 201 nytt annet ledd.

Straffelovgivningens stedlige virkeområde (og valg av henvisningsteknikk)

Riksadvokaten slutter seg til departementets vurderinger og forslag, herunder at det i jurisdiksjonsbestemmelsen gjøres unntak fra kravet om dobbel straffbarhet for terrorhandlinger og terrorrelaterte handlinger. Det er riktignok vanskelig å overskue alle typesituasjoner som vil bli omfattet, men så vidt en kan se vil det ikke favne for vidt at unntaket henviser til alle bestemmelsene i kapittel 18.

En er enig i at det ikke lar seg gjøre å gjennomføre en *enhetlig* henvisningsteknikk. Men hensynet til klarhet og tilgjengelighet tilsier etter riksadvokatens syn at det så langt det er mulig benyttes paragraf- eller kapittelhenvisninger.

Oppretting av enkelte inkurier mv. i straffeloven 2005

Riksadvokaten støtter forslaget om å videreføre hjemmelen for prøveordning med narkotikaprogram med domstolsprogram.

3 Forslag til endringer i straffeprosessloven og tilgrensende reguleringer

Riksadvokatens vil tilrå som en generell rettesnor at man tar sikte på en mest mulig ren videreføring av gjeldende rett, med mindre det er gode grunner for noe annet. Til de spørsmål som høringsinstansene inviteres særskilt til å mene noe om, har vi følgende synspunkter:

Høringsnotatet side 39, spørsmål om henvisning i strpl. § 200a (hemmelig ransaking) til bestemmelser i strl. 2005, særlig § 128 om ulovlig militær virksomhet: Riksadvokaten antar at henvisningen bør med på grunn av lovbruddets karakter og slektskap med strl. 1902 § 104a. Derimot antar man herfra det ikke er noe egentlig behov for en videreføring av henvisningen til strl. 1902 § 317 for så vidt gjelder uaktsom overtredelse.

Høringsnotatet s. 49, spørsmål om henvisningen i strpl. § 40 tredje ledd til strl. 1902 § 63 annet ledd kan erstattes med en henvisning til strl. 2005 § 79 bokstav a: Riksadvokaten vil frarå en slik løsning. Gjeldende § 63 annet ledd åpner for at det for bøteforhold som pådømmes sammen med forhold som medfører fengselsstraff, ikke idømmes bot, men i

stedet strengere fengselsstraff. Poenget med strpl. § 40 tredje ledd er at de aktuelle bøteforholdene skal nevnes uttrykkelig i dommen (slik at det blir forståelig hvorfor straffen blir strengere enn den ellers ville vært for det forhold som medfører fengselsstraff). Ny § 79 bokstav a gjelder ikke bøteforhold, men beregningen av strafferammen ved konkurrens – og der det forutsetningsvis er tale om flere forhold som alle har en fengselsstrafferamme.

Høringsnotatet s. 50, spørsmål om den generelle medvirkningsbestemmelsen gjør henvisningen til medvirkning i strpl. § 130a overflødig: Riksadvokatens tolkning av reglene tilsier at en slik henvisning strengt tatt er overflødig, men at vår erfaring med praktiseringen av bestemmelsen kan tilsi at det likevel nevnes særskilt av pedagogiske grunner, på samme måte som for forsøks tilfellene. Det samme gjelder henvisningen til “forbund om eller tilskynding til eller overordnedes ansvar for slik forbrytelse”.

Høringsnotatet s. 52, spørsmål om videreføring av henvisningen i strpl. § 130a til strl. 1902 § 317, for så vidt gjelder uaktsom overtredelse: Riksadvokaten antar det ikke er viktig å fange opp disse tilfellene med tanke på anonym vitneførsel, samtidig som det i denne omgang er nærliggende å satse på størst mulig grad av videreføring av gjeldende rett. Samme synspunkt bør vel eventuelt få gjennomslag hva gjelder spørsmålet om videreføring av henvisningen i strpl. § 353 til strl. 1902 § 95.

4 Forslag til endringer i annen lovgivning og i forskriftsverket

Riksadvokaten har ikke kommet over forhold det er grunn til å kommentere i forbindelse med det pågående ikrafttredelsesarbeidet.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet gir uttrykk for at det ikke kan se at forslagene til regelendringer som fremmes i høringsnotatet vil ha nevneverdige økonomiske eller administrative konsekvenser. Riksadvokaten slutter seg til denne vurderingen.

For ordens skyld understrekes imidlertid at ikraftsettingen av den nye straffeloven som sådan – med de omfattende regelendringer det er tale om – vil være ressurskrevende. Blant annet vil det være nødvendig med et relativt omfattende opplæringsprogram for påtalejurister så vel som polititjenestemenn. I tillegg må det i en nokså lang overgangsperiode påregnes at et stort antall arbeidsoperasjoner i straffesaksbehandlingen vil ta lenger tid enn etter dagens kjente og – om enn noe gammelmodige – godt innarbeidede regler.

Knut Erik Sæther
ass. riksadvokat

Runar Torgersen
førstestatsadvokat